

קב:

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצווה

בא מ"י פס"ט מהלכות
שבת הלכה יג. סמך
ע"פ סג טור ש"ע אורח
חיים סימן רמ"א ספק י.

רבינו חננאל

גמ' ד' כוס ראשון אומר
על ברכת המזון והשני
מ"ש עלי. ואמרין.
וב"ינהו כללו כחו כסא.
ור' יצ' לפי שאין אומר
ש' קדושה על כוס אחד.
כא טעמא לפי שאין
עושין מצות חבילות
הב כו' ולא וההיא
הננס לביתו במוצאי שבת
מב' על היין ועל המזון
ועי' הבישמים ואח"כ אומר
הב ליה. ואם אין לו אלא
כוס אחד מניחו לאתר
הב כו' ומשלישין כולן
אח"כ. הגא אומר שתי
קדושות על כוס אחד.
וש"ן לית ליה שני. והא
י"י. אחר שבת דאית ליה
ואנר רב יקנה. ור' יוחנן
מ"ד אומר רב זמן. שבת
דתי יום טוב אחר שבת
דקי רב יקנה. בשביעי
של שבת עסקין דלית ליה
י"י. וכל דהוה ליה שתי.
והי י"ט ראשון דאית ליה
ואנר אב"י יקנה. ור' יוחנן
אם יקנה. ופסקי כ'
קא ריני שתי קדושות.
אב"י קידושא ואבדלא
חד קידושא היא. כלומר
ב"ר ז' [המזון והקדושה
של יום שתי קדושות הן
ומ"י אב"י יקנה. ור' יוחנן
הו' והבדלה תרייהו
קוד' אכילה הן. קידוש
וכר' המזון. הקדושה
קוד' אכילה. וברכת המזון
אח"כ הסעודה. לפיכך שתי
קדושות הן.

ה"ג ראשון אומר עליו ברכת המזון. להפסיק והשני אומר עליו קידוש היום כמון לפעודת שבת ולגורפא זו אחי שפיר הא דמשמע לעיל (ד' ק: וס) דמפסיק לר' יהודה בעקירת שלמן קודם קידוש לפי שהיו רגילין לעקור שלמן לפני ברכת המזון אבל ספרים דגרי' ראשון אומר עליו קידוש היום וטעמא שאינו יכול לטעום מטום ברהמ"ז בלא קידוש קשה מנא ליה לעיל דמפסיקין לרבי יהודה בעקירת שלמן קודם קידוש. והא דקמי' בתוספת' דברכות אורמין שהיו מסוינין אלל בעל הבית וקדש עליהן היום עקרו עם חשיכה לבית המדרש חזרו ומזו להם את הכוס אומר עליו קידוש דברי רבי יהודה וברכת המזון לא מזכיר כלל היינו משום דמתחלה עם ברהמ"ז קודם יצאתם לנשות הפסק בין קודם חול לפעודת שבת ולכן נמי עשו עקירה לבית המדרש: **והי"ט ראשון דאית ליה אב"י יקנה** אומר שתי קדושות על כוס אחד. ור' יוחנן מ"ד אומר רב זמן. שבת דתי יום טוב אחר שבת דקי רב יקנה. בשביעי של שבת עסקין דלית ליה י"י. וכל דהוה ליה שתי. והי י"ט ראשון דאית ליה ואנר אב"י יקנה. ור' יוחנן אם יקנה. ופסקי כ' קא ריני שתי קדושות. אב"י קידושא ואבדלא חד קידושא היא. כלומר ב"ר ז' [המזון והקדושה של יום שתי קדושות הן ומ"י אב"י יקנה. ור' יוחנן הו' והבדלה תרייהו קוד' אכילה הן. קידוש וכר' המזון. הקדושה קוד' אכילה. וברכת המזון אח"כ הסעודה. לפיכך שתי קדושות הן.

היום כלומר שתי מנחות: **חבילות חבילות**. דמתיז עליה כמשי: **בכרך על היין**. תחלה לפי שהוא מדיר ומדיר קודם: **על המאור ועל הכשמים**. כ"ש מוקמינן לה במסכת ברכות כפרק אלו דברים (דף נג.) דלמך מאור ברישא ואחר כך בשמים והבדלה לבסוף לפי שאנו הראשונים קצרות וברכת הבדלה ארוכה לפיכך אומרה לבסוף: **משלישין**. לשון שלשלת שמחברים יחד עם ברכת המזון. אלמלא אמרינן שתי ברכות על כוס אחד הבדלה וברכת המזון: [אין לו שאנין]. דלית ליה י"ן לשני כוסות ואנן דלית ליה עסקינן: **אחר הכוס**. מוציא השבת: **דאית ליה וקאמר רב יקנה**. קס"ד ב"י הראשון של פסח שחל להיות אחר השבת עסקינן דאית ליה כוסות הרבה דתמן לעיל (ד' נט.) אפילו עני שבישראל לא יפתחו לו מארבע כוסות ואמר רב יקנה רב יקנה אלמלא קידוש והבדלה על כוס אחד מני אומר: ומשני **מדלא אומר רב יקנה** אלמלא כשישני של פסח עסקינן. דשמת עני הוא ואין לו אלא כוס אחד. וטעמיה דרב לקמיה אפרשנו דמקומו וכן דרבה ודאב"י: **והא י"ט ראשון דאית ליה**. דאפי' עני שבישראל לא יפתחו לו מארבע כוסות: **קידושא והבדלה מדא מילתא היא**. תרייהו משום קדושת ימים טובים ניעה ובהבדלה עלמה הוא מזכיר קדושת י"ט דהמנדיל בין קדש לקדש בכרך: **גופא י"ט שלל היום אחר השבת**. לר' להנדיל ולקדש ומשמע שאם לא היה יום טוב לא היה חולקין האמוראין הללו אלא כולי עלמא מודין לו שזו הבדלה והשתא דאית קדושת היום פליגי ולפיכך לר' יוחנן טעם לכל דבריהם ולומר שהקדוש גורם לנשות את הסדר מנחות רגילין: **רב אמר יקנה**. ס"ל קדושת היום עדיפא מהבדלה אי נמי דכי מנדיל ברישא מתיז דהוי עליה קדושת היום כמשי ולפיכך יין קודם לקידוש כתיב הלל והבדלה כשאר מוציא שבתם שהנך קודם להבדלה: **ושמואל אומר יקנה**. שמואל סבירא ליה הבדלה קודם לקידוש דמפרש טעמא לקמיה [ק]. משל דרבי יהושע בן מניא למה הדבר דומה למלך שילא ואפרסום נכנס מלחין את המלך השבת להנדיל ואח"כ יוצאין לקראת אפרסום לקראת י"ט לקדשו. ועל מלתיה דשמואל אומר לה כהיא בברכות בירושלמי באלו דבריהם רבי מניא אומר יקנה ואתי רבי מניא כשמואל דא"ר מניא כשם שמואל משל למלך יוצא ושלטון וכנס מלחין את המלך ואח"כ מניסין את השלטון הלך יין תחלה ואח"כ מאור ואח"כ הבדלה דבין דהבדלה קודם לקדוש יעשה כל סדר הבדלה כדן מוציא שבתם דעלמא ואח"כ יקדש. ומה שאין נותנין האמוראין סימן לבשמים לפי שאין מברכין על הבשמים ביו"ט שהרי גם ביו"ט יש לנו נשמה יתייה כשבת: ורבה

השני אומר עליו קדושת היום אבאי ונימרינהו לתרייהו אהראא כסא אמר רב רבי הונא אמר רב ששת אין אומרים שתי קדושות על כוס אחד מאי טעמא אמר רב נחמן בר יצחק **לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות ולא והא תניא ההנכנס לביתו במוצאי שבת מברך על היין ועל המאור ועל הבשמים ואחר כך אומר הבדלה על הכוס ואם אין לו אלא כוס אחד מניחו לאחר המזון ומשלישין כולן לאחריו אין לו שאני והא י"ט שחל להיות אחר השבת דאית ליה ואמר רב יקנה** אבאי **מדלא אומר רב יקנה** אלמלא כשישני של פסח עסקינן דכל מאי דהוה ליה אכיל ליה ולית ליה **והא י"ט ראשון דאית ליה ואמר אב"י יקנה** ור' יוחנן מ"ד אומר רב זמן. שבת דתי יום טוב אחר שבת דקי רב יקנה. בשביעי של שבת עסקין דלית ליה י"י. וכל דהוה ליה שתי. והי י"ט ראשון דאית ליה ואנר אב"י יקנה. ור' יוחנן אם יקנה. ופסקי כ' קא ריני שתי קדושות. אב"י קידושא ואבדלא חד קידושא היא. כלומר ב"ר ז' [המזון והקדושה של יום שתי קדושות הן ומ"י אב"י יקנה. ור' יוחנן הו' והבדלה תרייהו קוד' אכילה הן. קידוש וכר' המזון. הקדושה קוד' אכילה. וברכת המזון אח"כ הסעודה. לפיכך שתי קדושות הן.

גמרו. עבודתן: **כוס ראשון אומר עליו ברכות המזון**. ר' יוסי קאמר לה ורבותא הוא שאינו צריך לקדש מיד אלא יגמור עבודתו ויברך ברכת המזון ואח"כ יקדש. ומיהו אם פרס מפה וקידש מודה רבי יוסי דכל שכן דשפיר טפי דאי לא מינח הכי אלא דוקא קאמר רבי יוסי ראשון מברך עליו ברהמ"ז אם כן שמואל דלמך כמלן (לעיל דף ק.) **ולמרינהו פרוייהו אחר כסא**. קידוש היום וברכת המזון. ולרבי יוסי קא פריך דלית לרבי יהודה כיון דמפסיקין ור' יוחנן עקירת שלמן צריך שני כוסות: **שני קדושות**. ברכת המזון קודם קדושה כקדושה

היום כלומר שתי מנחות: **חבילות חבילות**. דמתיז עליה כמשי: **בכרך על היין**. תחלה לפי שהוא מדיר ומדיר קודם: **על המאור ועל הכשמים**. כ"ש מוקמינן לה במסכת ברכות כפרק אלו דברים (דף נג.) דלמך מאור ברישא ואחר כך בשמים והבדלה לבסוף לפי שאנו הראשונים קצרות וברכת הבדלה ארוכה לפיכך אומרה לבסוף: **משלישין**. לשון שלשלת שמחברים יחד עם ברכת המזון. אלמלא אמרינן שתי ברכות על כוס אחד הבדלה וברכת המזון: [אין לו שאנין]. דלית ליה י"ן לשני כוסות ואנן דלית ליה עסקינן: **אחר הכוס**. מוציא השבת: **דאית ליה וקאמר רב יקנה**. קס"ד ב"י הראשון של פסח שחל להיות אחר השבת עסקינן דאית ליה כוסות הרבה דתמן לעיל (ד' נט.) אפילו עני שבישראל לא יפתחו לו מארבע כוסות ואמר רב יקנה רב יקנה אלמלא קידוש והבדלה על כוס אחד מני אומר: ומשני **מדלא אומר רב יקנה** אלמלא כשישני של פסח עסקינן. דשמת עני הוא ואין לו אלא כוס אחד. וטעמיה דרב לקמיה אפרשנו דמקומו וכן דרבה ודאב"י: **והא י"ט ראשון דאית ליה**. דאפי' עני שבישראל לא יפתחו לו מארבע כוסות: **קידושא והבדלה מדא מילתא היא**. תרייהו משום קדושת ימים טובים ניעה ובהבדלה עלמה הוא מזכיר קדושת י"ט דהמנדיל בין קדש לקדש בכרך: **גופא י"ט שלל היום אחר השבת**. לר' להנדיל ולקדש ומשמע שאם לא היה יום טוב לא היה חולקין האמוראין הללו אלא כולי עלמא מודין לו שזו הבדלה והשתא דאית קדושת היום פליגי ולפיכך לר' יוחנן טעם לכל דבריהם ולומר שהקדוש גורם לנשות את הסדר מנחות רגילין: **רב אמר יקנה**. ס"ל קדושת היום עדיפא מהבדלה אי נמי דכי מנדיל ברישא מתיז דהוי עליה קדושת היום כמשי ולפיכך יין קודם לקידוש כתיב הלל והבדלה כשאר מוציא שבתם שהנך קודם להבדלה: **ושמואל אומר יקנה**. שמואל סבירא ליה הבדלה קודם לקידוש דמפרש טעמא לקמיה [ק]. משל דרבי יהושע בן מניא למה הדבר דומה למלך שילא ואפרסום נכנס מלחין את המלך השבת להנדיל ואח"כ יוצאין לקראת אפרסום לקראת י"ט לקדשו. ועל מלתיה דשמואל אומר לה כהיא בברכות בירושלמי באלו דבריהם רבי מניא אומר יקנה ואתי רבי מניא כשמואל דא"ר מניא כשם שמואל משל למלך יוצא ושלטון וכנס מלחין את המלך ואח"כ מניסין את השלטון הלך יין תחלה ואח"כ מאור ואח"כ הבדלה דבין דהבדלה קודם לקדוש יעשה כל סדר הבדלה כדן מוציא שבתם דעלמא ואח"כ יקדש. ומה שאין נותנין האמוראין סימן לבשמים לפי שאין מברכין על הבשמים ביו"ט שהרי גם ביו"ט יש לנו נשמה יתייה כשבת: ורבה

א) וברכות מע. טוטה
מ.א. ב) לקמן ק': ברכות
נב. (תוספתא דברכות פ"ה
ה"ב.) ג) ולעיל נ"ג.
ד) ולקמן ק' ד"ה אב"י.
ה) פ"ה ה"א. ו) ונב"ה
ר"י אומר. ו) וי"ט תוס'
פ"ה נג. ד"ה ב' הי"ן.

הנהרות הב"ח

ה"ה ד"ה גמרו
סעודתן כוס ראשון אומר
עליו כ"ל. וה"ה:
ג) תוס' ד"ה מניחו וכו'
בשמואל. ד"ב לעיל ד"ב
ק' סוף פ"ה. ב) בא"ר
מיק' לה בספון. ג"ב
במהלך דף ק"ו.

מוסף רש"י

שאין עושין מצות
חבילות חבילות. שגילה
ממי שהיו עליו למשאל
ותמכה לפרק משאו וסופה
ו. ומשלישין. לשון
שלשלת. כלומר סדרן לאחר
המזון. (ברכות נב.)